

РАХУНКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

25.01.2016 № 05-133

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради
України

Гройсману В.Б.

Щодо результатів аудиту ефективності

Шановний Володимире Борисовичу!

Рахункова палата розглянула Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на наукову діяльність у сфері освіти та інформує.

Міністерство освіти і науки України не забезпечило належного планування та ефективного використання бюджетних коштів, що виділялися 2014 року – 9 місяців 2015 року на проведення наукових досліджень та забезпечення збереження і розвитку інфраструктури наукової діяльності, а також своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень у цій сфері. У результаті кошти державного бюджету на вказані цілі окремими науковими установами, що належать до сфери управління МОН, використовувалися із порушенням законодавства.

МОН як головний розпорядник бюджетних коштів за вказаною бюджетною програмою (2014 рік – 450,9 млн грн, 2015 рік – 523,3 млн грн) і замовник наукових досліджень не забезпечило належної організації наукової діяльності від формування тематики науково-дослідних робіт (далі – НДР) до визначення видатків на їх проведення. Запровадивши конкурсні засади, МОН не забезпечило об'єктивного відбору перспективних наукових досліджень. У результаті цього кошти отримували наукові роботи, які за результатами рейтингового оцінювання не набрали максимальної кількості балів.

Через неукладання МОН договорів з виконавцями наукових робіт та незатвердження технічних завдань до цих робіт не було забезпечено відповідальності за використання майже 600 млн грн, виділених МОН з державного бюджету на вказані цілі.

Не унормувало МОН також такі питання, як порядок здачі-приймання завершених робіт та етапів цих робіт, порядок здавання-приймання створеної науково-технічної продукції та її передання для впровадження на

підприємствах. У результаті завершена у 2014 році **81 НДР не має впровадження і не використовується для вирішення завдань соціально-економічного розвитку держави, а отже, є ризики нерезультативного використання коштів державного бюджету в сумі 16,1 млн гривень.**

МОН не забезпечило належного виконання покладених на нього повноважень центрального органу виконавчої влади, який формує і реалізує державну політику у сфері наукової діяльності, через що **нормативно-правові акти у цій сфері є недосконалими та невнормованими.**

Норма частини п'ятої статті 34 Закону України від 13.12.91 № 1977 "Про наукову і науково-технічну діяльність" (далі – Закон № 1977) **щодо фінансування наукової діяльності шляхом фінансування основної діяльності державних наукових установ не відповідає вимогам статті 87 Бюджетного кодексу України, якою до видатків, що здійснюються з державного бюджету, віднесені видатки на фундаментальні та прикладні дослідження і сприяння науково-технічному прогресу державного значення, міжнародні наукові та інформаційні зв'язки державного значення.**

З втратою чинності Законом України від 22.12.1995 № 493 "Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб" **не внесено відповідних змін щодо урегулювання питань державного замовлення на науково-технічну продукцію в Закон України від 11.07.2011 № 2623 "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки", Закон № 1977, Порядок формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084.**

Аналогічні норми містить прийнятий 26.11.2015 Верховною Радою України проект Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність".

Незважаючи на зміни чинного законодавства, **МОН не ініціювало внесення змін до Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.96 № 830, та Порядку визначення обсягів фінансування наукових об'єктів, що становлять національне надбання, затвердженого спільним наказом Державного комітету України з питань науки та інтелектуальної власності, Мінекономіки, Мінфіну України від 29.09.1999 № 10/153/305.**

Потреба у коштах, необхідних для проведення наукових досліджень у сфері освіти, МОН визначалася за відсутності економічно обґрунтованих розрахунків вартості цих робіт, лише на утримання працівників наявних наукових установ і ВНЗ.

Майже весь обсяг коштів (90 відс.), виділених 2014 року – 9 місяців 2015 року з державного бюджету на розвиток науки за КПКВК 2201040 у сумі 974,2 млн грн, МОН спрямовувало на забезпечення фонду оплати праці з нарахуваннями, незважаючи на те, що вказані видатки віднесені до видатків розвитку. У той же час наукова база не оновлювалася, що фактично

унеможливило виконання наукових досліджень, результат яких відповідав би світовому рівню. **Пропозиції щодо капітальних видатків МОН на 2015 рік до Мінфіну не подавало.**

Міністерством не вжито заходів щодо запровадження ефективного механізму організації конкурсного відбору тематики наукових досліджень.

Створена з порушенням вимог законів України “Про Національну програму інформатизації” та “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах” інформаційна система “Наука в університетах” використовується МОН у тестовому режимі та протягом двох років не введена в експлуатацію, що не забезпечує достовірної інформації. Отже, є ризики того, що кошти у сумі 815,0 тис. грн, спрямовані у 2012 – 2014 роках на створення цієї системи, використано нерезультативно.

Через незахищеність даних цієї системи та невикористання результатів рейтингового оцінювання наукових робіт МОН фактично в ручному режимі здійснює їх відбір. При цьому **високий бал експертної оцінки наукової роботи не був вирішальним фактором для їх включення у тематичні плани на 2014 - 2015 роки.**

У результаті неефективних управлінських рішень МОН у тематичні плани на 2015 рік вищими навчальними закладами і науковими установами **включено 41 НДР загальною вартістю 10,8 млн грн, які за результатами рейтингового оцінювання не набрали високих балів.**

МОН, який формує і реалізує державну політику у сфері трансферу технологій, не забезпечило належного виконання своїх повноважень щодо нормативно-правового регулювання питань у цій сфері.

На сьогодні не розроблені та Кабінетом Міністрів України не затверджені Порядок подання уповноваженому органу з питань реалізації державної політики у сфері трансферу технологій інформації про передані технології, створені за бюджетні кошти підприємствами, науковими установами, організаціями та вищими навчальними закладами, що належать до сфери їх управління, і Порядок погодження трансферу та реєстрації технологій, створених або придбаних за бюджетні кошти, які передаються юридичним особам, зареєстрованим в інших країнах, або фізичним особам – іноземцям, або особам без громадянства, як це передбачено статтями 8 і 15 Закону України від 14.09.2006 № 143 “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”.

За відсутності контролю з боку МОН, протягом 2014 року – 9 місяців 2015 року **реєстрація створених за бюджетні кошти технологій виконавцями не здійснювалася.** Фактично трансфер 50 технологій (які раніше не передавалися) у 2014 році підпорядкованими МОН установами здійснено без їх державної реєстрації. Проте відсутність контролю з боку МОН за обліком та переданням створених з використанням бюджетних

коштів технологій створює ризики втрати об'єктів права інтелектуальної власності.

Із загальної суми затверджених МОН коштів на проведення наукових досліджень та забезпечення збереження і розвитку інфраструктури наукової діяльності з порушенням чинного законодавства МОН запланувало 605,2 млн гривень. Використано за 2014 рік – 9 місяців 2015 року закладами, які належать до сфери управління МОН, з порушенням чинного законодавства та нормативних актів МОН – 12,0 млн грн, створено ризики нерезультативного використання – 24,8 млн грн (з них 8,4 млн грн – кошти минулих років), викривлено фінансову звітність на 0,3 млн гривень.

Через недосконале планування та неоперативне управління коштами закладами та МОН у 2014 році допущено неефективне управління бюджетними коштами у сумі 3,2 млн грн, які не використано та повернено до державного бюджету.

МОН включило недостовірні дані у звіт про виконання паспорта бюджетної програми 2201040 за 2014 рік, чим порушило вимоги пункту 5 Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджених наказом Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 (у редакції, що була чинна до змін, внесених згідно із наказом від 15.06.2015 № 553), і створило ризики нецільового використання бюджетних коштів, спрямованих на виконання прикладних досліджень, у сумі 6430,0 тис. гривень.

Формальне затвердження результативних показників не дає змоги об'єктивно оцінити ефективність бюджетної програми, ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань бюджетної програми, а отже, продуктивність, результативність та економність використання бюджетних коштів, що виділялися на визначені програмою цілі.

Надається у порядку інформування.

З повагою

Голова

Р.М. Магута